



Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE ECCLESIA|| TRIVMPHANTE,|| TRIBVS LIBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

X. Imagines vtilis esse etiam extra historiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53909](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53909)

CAPVT X.

Imagines utiles esse etiam extra historiam.

POSTREMVM Caluini dictum, quod imagines sine notatione historiae, non sint utiles, est manifestè falsum; nam ipse non probat vllò argumento non esse utiles, & nos probare possumus esse utiles pluribus modis. PRIMÒ, quia Deus in templo iussit fieri imagines Cherubin, sine vlla historiae notatione, Exod. 25. & certè non sine causa.

SECUNDO, quia semper Christiani habuerunt imagines, etiam solitarias, & extra historias, cum tamè primi Christiani non ducerentur sola delectatione. Tempore Christi res imagines factae leguntur. PRIMA est, quam Christus ipse in teo faciei suae admoto fecit, & Regi Abagaro misit. Id enim refert Euagrius lib. 4. c. 26. & Metaphrastes in vita Constantini Magni, & Damascenus lib. 1. de imaginibus: & hanc non esse fabulam, testatur ingens miraculum factum Edeffae per hanc imaginem, ut ibidem scribit Euagrius. Testatur etiam dies festus, qui agebatur Constantinopoli, in die translationis huius imaginis ex Edeffa Constantinopolim.

SECUNDA est, quam apud Paneadem mulier liberata à fluxu sanguinis Christo erexit. testis est Eusebius lib. 7. hist. cap. 14. qui eam se vidisse asserit. meminit eiusdem Sozomenus lib. 5. cap. 20. Damascenus lib. 1. de imaginibus, & Theophylactus in cap. 9. Matth.

TERTIA est, quam dicitur Nicodemus fecisse, & quam Iudaeis per ludibrium crucifixam, innumerabilibus miraculis claruit. Refert hoc Athanasius in libello de passione imaginis Domini, cap. 4. Et quanquam dubium esse possit, an sit hoc opus Magni Athanasij: tamen certum est esse antiquissimi auctoris, quandoquidem citatur tanquam antiquissima historia in VII. Synodo, act. 4.

Præter has Christi imagines, exstant etiã beatae Virginis, quas B. Lucas pinxisse dicitur. quarum meminit Theodorus Lector, qui ante mille annos floruit, lib. 1. collectaneorum, Nicephorus lib. 14. hist. ca. 2. & Simeon Metaphrastes in vita S. Lucæ. Tertullianus lib. de pudicitia, meminit imaginem Christi in forma pastoris ouem ferentis in humeris suis depictam.

Et in sacris calicibus, ut supra diximus Ælius Lampridius in vita Alexandri Seueri, referi, Alexandrum Imperatorem in suo larario imagines Christi & Abrahæ habuisse. At certè credibile est, eum à Christianis didicisse, quemadmodum Christus pingi deberet. Eusebius lib. 7. hist. cap. 14. dicit, passim consueuisse pingi imagines Apostolorum, & se multas antiquissimas vidisse. Ambrosius in epist. de inuentione sanctorum Geruasij & Protasij, quæ apud Surium exstat, dicit se cognouisse eum, qui sibi apparuerat, fuisse B. Paulû, ex imagine picta quam apud se habebat.

Chrysofomus oratione in sanctû Meletium, dicit Meletij imagines adedò celebres fuisse, ut etiam in annulis, in poculis, in phialis, in thalami parietibus, atq; vbiq; alibi conspicerentur. Similiter Theodoretus in historia religiosa, in vita Simeonis Stylitzæ dicit, Romæ in omnibus officinis pro foribus pendere consueuisse imagines S. Simeonis.

Augustini tempore frequentissimas imagines fuisse, colligitur ex lib. 1. de consensu Euang. c. 10. vbi dicit, passim inueniri imagines Christi inter Petrû & Paulum depicti. Multa alia testimonia Athanasij, Basilij, Nazianzeni, Nysseni, Chrysofomi, Cyrilli Hierosolymitani, & Cyrilli Alexandrini, & aliorum multorum Patrum, vide in VII. Synodo, act. 4. & lib. 3. Damasceni apologetico in fine. Adde etiam præter ista, omnia illa quæ paulò antè nos attulimus, ad probandum, imagines fuisse in templis primis quingentis annis.

TERTIO, probatur ab vtilitatibus. **PRIMA** est instructio & eruditio. melius enim interdum docet pictura, quàm Scriptura; cuius vtilitatis meminit S. Gregorius Nyssenus, oratione in Theodorum, & S. Gregorius Papa lib. 7. epist. 109. & lib. 9. epist. 9.

DICES, historiarum quidem depictarum instruunt, at non imagines solitariae. **RESPONDEO**, etiam solitarias imagines, ut à Christianis pinguntur, semper continere quasi per cõpendium aliquam historiam. nam cum pingitur Christus, semper pingitur vel in forma pueri in sinu matris, vel in forma viri alligati ad columnam, vel in cruce pendentis, vel resurgentis è tumulo, vel ascendentis in cælum, &c. Sic etiam Sancti semper cum insigni virtutis, vel passionis, vel potestatis pinguntur, Petrus cum clauibus, Laurentius cum craticula, Andreas cum

NNNnnn 4 cruce,

cruce, &c. Martyres omnes cum palma, Sancti omnes cum diademate, ex quibus signis seu instrumentis docemur quae per compendium, quid illi quos veneramur egerint, quidque passi sint.

SECUNDO, vtilis sunt imagines, quamuis solita rursus ad caritatem erga Deum, & Sanctos fouendam, & augendam. Qui enim diligit, libenter inspicit imaginem absentis amici, & inspiciendo magis inardescit. Hinc Seuerus Sulpicius quia vehementissime sanctum Paulinum diligebat, nec tanto poterat apud eum semper esse, rogauit eum per literas, ut imaginem suam ad viuum expressam ad se mitteret, cui modestissime se excusans, respondit Paulinus epist. 8. ad Seuerum, se nondum habere perfectam imaginem secundi Adami, sed gerere adhuc primi Adami effigiem, & ideo nolle mittere. Gregorius quoque lib. 7. epist. 53. mittens Secundino imaginem Saluatoris, dicit, se scire eum imaginem cupere, ut in amore ipsius domini recalesceret.

TERTIA vtilitas est excitatio ad imitandum. Explicat prolixè hæc vtilitas in VII. Synodo, act. 6. extrema. de eadem loquitur Basilius oratione in quadraginta Martyres. Notum est apud Terentium in Eunucho, quam vehementer iuuenem quendam inspecta tabella, in qua pictus erat Iupiter, stuprum inferens Dianæ, ad simile flagitium perpetrandum provocarit. Cõtrà verò Nazianzenus in carmine de virtute, quod citatur in VII. Synodo, act. 4. dicit, impudicam mulierem, cum ad quendam euocata veniret, in ipso limine conspexisse imaginem Polemonis continentissimi hominis, & inde cõsulam erubuisse, & pœnitentia ductam rediisse domum suam.

QUARTO, vtilis sunt imagines, quia conferuant in nobis memoriam Christi, & Sanctorum, & simul in angustiis docent, nos habere patronos, quos inuocemus. Hinc Theodoretus in vita Simeonis Stylitæ, dicit Romæ frequentissimas fuisse imagines sancti Simeonis, ut ea ratione sibi tutelam & præsidium multi pararent.

QUINTA vtilitas est confessio fidei. dum enim diligimus & honoramus imagines Sanctorum, testamur nobis placere eorum fidem, & doctrinam, & sanctos mores: & simul nos detestari omnem impietatem, & idololatriam, contra quam ipsi usque ad mortem pugnaverunt. & nunc præcipue testamur, nobis

bis non placere nouitates Lutheranorū, & Calvinistarum, dum id religiosè veneramur, quod illi sacrilegè destruunt.

SEXTA est honor Dei & Sanctorum; nemo enim vnquā dubitauit, quin erigere statuas, vel imagines magnis viris, ad honorem eorum pertineat. Certè Eusebius lib. 7. hist. cap. 14. hanc præcipuam fuisse causam indicat, cur Christiani cœperint Sanctorum imagines desiderare.

Neque obstat, quod ait hoc ex Gentilium consuetudine natum; non enim loquitur de aliqua Gentilium superstitione, sed de naturali, & proinde bona consuetudine, qua soliti erāt statuas erigere iis, quos honore dignos iudicabant, quāquam in eo postea errarent, quod sceleratis etiam hominibus, & falsis Diis eas erigebant.

CAPVT XI.

Proponitur questio de cultu imaginum cum argumentis aduersariorum.

DEMONSTRAVIMVS hactenū imagines Christi, & Sanctorum fieri, atque haberi, & in templis, aliisque sacris locis collocari posse: sequitur nunc controuersia de cultu, vtrum videlicet eiusmodi imagines aliquo genere cultus prosequendæ sint. De qua controuersia Damascenus in libro de hæresibus circa finem, duas extremas hæreses adducit. VNAM eorum, qui dicebant, imaginibus deberi diuinos honores, quos hæreticos vocat Christianocategoros, id est, Christianorum accusatores, quia propter eos accusabantur Christiani tanquam idolorum cultores. Eodem modo certum est Alexandrum Senerum coluisse imagines Christi & Abrahæ, cum ceteris suis idolis, teste Ælio Lampridio. Hæc hæresis refellitur omnibus Scripturæ testimoniis, quæ prohibēt, ne cultum Deo proprium tribuamus creaturæ.

ALTER error priori contrarius est eorum, qui nullum omnino honorem imaginibus Sanctorum deferri patiūtur. Refert hunc errorem Damascenus in libro de hæresibus in fine, & est eorum omnium, quos recensuimus in secundo ca-